

Artikel van Heinz-Georg Surmund, pastor te Arnhem

Bezoek van de zusters van een Kloosterorde uit Münster, Duitsland aan o.a. St. Elisabeths Gasthuis op zaterdag 27 oktober 2012

Bijna zeventig jaar, tussen 1878 en 1947, hebben zij in het katholieke St. Elisabeths Gasthuis te Arnhem gewerkt: de zuster van een kloosterorde uit Münster, Duitsland, de "Mauritzer Franziskanerinnen". Dit jaar, 2012, doet zich een gelegenheid voor daaraan te herinneren. Het is immers 65 jaar geleden dat zij hun taken aan hun opvolgsters overdroegen, de zuster Dominicanessen van Neerbosch.

Eind september 1945 hadden geallieerde soldaten het Elisabeth Gasthuis veroverd; niet meer dan enkele dagen konden de bevrijders zich toen staande houden. Maar in korte tijd zorgden hier, maanden voor het einde van de Tweede Wereldoorlog, Nederlandse, Engelse en Duitse (militaire) artsen, terzijde gestaan door de zusters Franciscanessen, tegelijkertijd onder hetzelfde dak voor gewonden en andere zieken.

Toen in september 1944 het Elisabeth Gasthuis in de frontlinie lag tussen de geallieerde en Duitse strijdkrachten, hebben de zusters Franciscanessen het bevel tot evacuatie naast zich neer gelegd; ze kozen ervoor op hun post te blijven. Al wilden ze in de grote nood van september 1944 voor de mensen in Arnhem beschikbaar blijven - drie jaar later zijn ze toch vertrokken. Dit was het gevolg van spanningen die na het eind van de Tweede Wereldoorlog ontstonden. Een Arnhemse onderzoekcommissie had toen geëist dat een kleine groep van de Duitse zusters wegens hun houding en gedrag tijdens de Duitse bezetting van Nederland (1940-1945) het Elisabeth Gasthuis zou moeten verlaten. Dit was de aanleiding voor het vertrek van de hele gemeenschap.

De kindjes die de zusters toen, in 1947, hun laatste jaar in Arnhem, in het ziekenhuis aan de Utrechtseweg 196 ter wereld hebben helpen brengen, zijn inmiddels of binnenkort, vanaf 2012, vijftenzestigers. In 1947 begon hun levensweg. Het zou een poging waard zijn enkele uit deze groep op het spoor te komen en te benaderen. Misschien is de een of de ander geïnteresseerd in een ontmoeting met afgevaardigden van de kloosterorde die toen, in 1947, voor mensen in het Elisabeth Gasthuis gezorgd heeft. Misschien komen daar ook nog ouders bij die hun kinderen nu, in 2012, in de Arnhemse Eusebiusparochie hebben laten dopen. Het zal nog even duren, tot in de jaren zeventig van deze eeuw, voordat deze pas gedoopte meisjes en jongens vijftenzestigers zullen zijn. Als ook zij vertegenwoordigd zijn, wordt de herdenkingsbijeenkomst van dit jaar nadrukkelijk geopend richting toekomst.

De herdenking vindt plaats kort na september, de maand die in de Arnhemse herinnering aan de Tweede Wereldoorlog een bijzondere traditie heeft. Eind oktober zullen vier afgevaardigden van de gemeenschap "Mauritzer Franziskanerinnen" in de Sint Eusebiusparochie ontvangen worden. Zij zullen op zaterdag 27 oktober 2012 bezoeken brengen aan de gedenksteen op begraafplaats Moscowa die aan hun gemeenschap herinnert; zij zullen het gedenkteken op de plaats aan de Waterbergseweg opzoeken, waar in mei 1943 negentien Nederlandse verzetsstrijders door de Duitsers gefusilleerd werden, en ze zullen ook naar de vroegere werkplaats van hun orde gaan, het Elisabeth Gasthuis. Op zondag 28 oktober nemen de gasten uit Münster deel aan de eucharistieviering van 11.30 uur in de Martinuskerk.

Heinz-Georg Surmund, pastor te Arnhem
(e-mail: h.g.surmund@eusebiusparochie.nl)